

นิทานสุภาษิตจีน (388)

成语故事(三八八)

นิ ทานสุภาษิตจีนที่ “เรียนไทยได้จีน” จะนำเสนอในฉบับนี้คือ 不教而诛/不教而誅
bù jiào ér zhū (บู้ เจี้ยว เออร์ จู) โดย คำว่า
不 bù (บู้) แปลว่า ไม่ ไม่ได้
教 jiào (เจี้ยว) แปลว่า อบรมสั่งสอน อธิบาย
而 ér (เออร์) แปลว่า ก็ (ในบริบทนี้)
诛/誅 zhū (จู) แปลว่า สังหาร (ลงโทษ)

เมื่อรวมกันแล้ว 不教而诛/不教而誅 หมายถึง ไม่อบรมสั่งสอนเสียก่อน แต่กลับลงโทษ เป็นแนวคิดของขงจื๊อที่วิจารณ์การใช้อำนาจลงโทษโดยไม่ให้อีกฝ่ายรู้หรือได้เรียนรู้หรือแก้ไขก่อน สุภาษิตนี้มาจากแนวคิดของขงจื๊อที่ว่าด้วยคุณธรรม 5 ประการและการปกครองที่ชั่วร้าย 4 ประการ “五美四恶” / “五美四惡” wǔ měi sì è (อู่เหมย์ ซื่อเอ้อ) มาดูตัวอย่างนิทานสุภาษิตคำนี้กัน

ขงจื๊อมีศิษย์คนหนึ่งชื่อ จื่อจาง 子张/子張 Zǐ Zhāng วันหนึ่งจื่อจางถามขงจื๊อว่า “จะต้องทำอย่างไรจึงจะสามารถบริหารบ้านเมืองและจัดการกิจการบ้านเมืองได้” ขงจื๊อตอบว่า “จงยึดถือคุณธรรมอันดีงาม 5 ประการ และกำจัดการปกครองที่ชั่วร้าย 4 ประการ เพียงเท่านี้ก็สามารถบริหารกิจการบ้านเมืองได้แล้ว”

จื่อจางถามต่อว่า “คุณธรรม 5 ประการนั้นคืออะไรบ้าง” ขงจื๊อตอบว่า “ผู้ปกครองที่เป็นวิญญูชน ย่อมทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ โดยที่ตนเองไม่ต้องสิ้นเปลืองทรัพย์สินของบ้านเมือง ให้ประชาชนทำงาน แต่ประชาชนไม่รู้สึกรับค้ำแค้นหรือขุ่นเคือง แสวงหาความเมตตาจากผู้นำ

Source: <https://chatgpt.com/c/6ab20641-af70-83ec-9133-eccc1c3d3cce>

และคุณธรรม โดยไม่ละโมภในผลประโยชน์หรือทรัพย์สิน วางตนอย่างสง่างามและสำรวม แต่ไม่หยิ่งโส และมีความน่าเกรงขามโดยไม่ใช้อำนาจอย่างดุเดือดหรือโหดร้าย”

จึงถามต่อไปว่า “จะทําอย่างไรจึงจะทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ โดยที่ผู้ปกครองไม่ต้องควักเงินของตนเอง”

ขงจื้อตอบว่า “หากให้ประชาชนทําในสิ่งที่เป็ประโยชน์แก่ตัวพวกเขาเอง นั้นมิใช่การทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์โดยไม่ต้องควักเงินของตนเองหรือหากเลือกงานที่ประชาชนมีความสามารถจะทําได้ แล้วมอบหมายให้พวกเขาทํา ใครเล่าจะยังรู้สึกขุนเคืองอีก หากตนเองแสวงหาความเมตตากรุณาและคุณธรรม แล้วได้รับคุณธรรมนั้นมา จะเรียกว่าละโมภในผลประโยชน์ได้อย่างไรกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้คนจำนวนมากหรือน้อย ไม่ว่าจะเป็นอำนาจหรือฐานะสูงต่ำเพียงใด วิทยุชนก็ไม่กล้าปฏิบัติต่อผู้ใดอย่างดูหมิ่นหรือละเลย นั้นมิใช่ความสง่างามโดยไม่หยิ่งยโสหรือการที่วิทยุชนแต่งกายอย่างเรียบร้อย วางทําที่สำรวมจริงจัง มีสายตาสงบนิ่ง และมั่นคง จนผู้คนมองเห็นแล้วเกิดความเกรงขาม นั้นมิใช่ความน่าเกรงขามโดยไม่ต้องใช้ความดุเดือดหรือ”

จึงถามอีกว่า “แล้วการปกครองที่ชั่วร้าย 4 ประการนั้นมีอะไรบ้าง” ขงจื้อตอบว่า “ประการแรก ไม่อบรมสั่งสอนประชาชนเสียก่อน แต่กลับลงโทษถึงขั้นประหารชีวิต สิ่งนี้เรียกว่า ‘ทากรุณ’ (虐 nüè เนว) ประการที่สอง ไม่ตักเตือนหรือชี้แนะล่วงหน้า แต่กลับเรียกร้องให้ผู้อื่นทํางานให้สำเร็จ สิ่งนี้เรียกว่า ‘โหดร้าย’ (暴 bào เป้า) ประการที่สาม ออกคำสั่งล่าช้า แต่กลับกำหนดให้ผู้อื่นต้องทํางานให้เสร็จภายในเวลาที่จำกัด สิ่งนี้เรียกว่า ‘เบียดเบียน’ หรือ ‘โจร’ (贼 zéi

เจย) ประการที่สี่ เมื่อมอบสิ่งของให้ผู้อื่น แต่กลับมีท่าทีเสียตายเป็นดั่งที่เห็นยาว สิ่งนี้เรียกว่า
'ใจแคบ' หรือ 'ตระหนี่' (小气/小氣 xiǎoqì เสี่ยวชี)

สาระสำคัญของแนวคิดขงจื้อในตอนนี้นั้นว่า การปกครองที่ดีมิใช่เพียงการใช้อำนาจหรือออก
คำสั่ง แต่ต้องคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน การมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความสามารถ
การยึดมั่นในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ของผู้ปกครอง และการใช้อำนาจอย่างมีความเมตตาและ
ความรับผิดชอบ

ข้อคิดจากประโยคสุภาสิตนี้

成语比喻: 不先教育, 不向人指明正误是非, 一犯错就加以重罚
或诛杀。

成語比喻: 不先教育, 不向人指明正誤是非, 一犯錯就加以重罰
或誅殺。

Chéngyǔ bǐyù: Bù xiān jiàoyù, bù xiàng rén zhǐmíng zhèngwù
shífēi, yī fàncuò jiù jiāyǐ zhòng fá huò zhū shā.

เจียหวี่ ปี้ยวี่: ปู้ เซียน เจียยวี่ ปู้เซียง เหวิน จื่อหมิง เจิ้งอู๋ ฉือเพย, อี้ ฟ่านซัว จัว เจียอี้
โจ่งผา ฮั่ว จู ซา.

สุภาสิตเปรียบว่า ไม่ทำการให้ความรู้หรือชี้แจงถูกผิดก่อน กลับลงโทษอย่างรุนแรงหรือ
ประหารชีวิตผู้ที่ทำผิดพลาดทันที

ประโยคตัวอย่างที่ใช้สำนวนสุภาสิตนี้ เช่น

老师应该先指出学生的错误并给予指导, 而不是一犯错就严厉处
罚, 否则就容易陷入“不教而诛”的做法。

老師應該先指出學生的錯誤並給予指導, 而不是一犯錯就嚴厲處
罰, 否則就容易陷入“不教而誅”的做法。

Lǎoshī yīnggāi xiān zhǐchū xuéshēng de cuòwù bìng jǐyǔ zhǐdǎo,
ér búshì yí fàncuò jiù yánlì chūfá, fǒuzé jiù róngyì xiànrù “bù
jiào ér zhū” de zuòfǎ.

เหล่าเมือ อิงโก เซียน จื่อซู่ เสวเหมิง เตอะ ฉัวอู๋ บิง จียหวี่ จื่อต่าว, เออร์ ปู้ฉือ อี้ ฟ่านซัว จัว
เจียยวี่ ฉู่ผา, โฝวเจ้อ จัว หรงอี้ เซียนรู “ปู้ เจียยวี่ เออร์ จู” เตอะ จัวผา.

ครุควรชี้ให้เห็นข้อผิดพลาดของนักเรียนและให้คำแนะนำเสียก่อน มิใช่ลงโทษอย่าง
รุนแรงทันทีที่นักเรียนทำผิด มิฉะนั้นก็อาจกลายเป็นการปฏิบัติแบบ “ไม่อบรมสั่งสอนเสียก่อน
แต่กลับลงโทษ”

อ.ช่อซิง เมธาธารณ์กุล

ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมจีนลิวินธร มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง